

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหาร กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

พิมพ์ลดา ฤทธิพิศ¹ อัจฉรา ประเสริฐสิน²

¹นักศึกษาลัทธิศาสตรปริญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

²รองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

คำสำคัญ

บทคัดย่อ

สมรรถนะของ
ผู้บริหารสถานศึกษา,
ประสิทธิผลของ
สถานศึกษา,
สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา
ประถมศึกษาสระบุรี
เขต 1

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 276 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์ในระดับสูงและเป็นไปในเชิงบวก ($r = 0.740$ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01)

Abstract

This study has the objectives 1) to study the level of competency of educational institution administrators, 2) to study the level of effectiveness of educational institutions, and 3) to study the level of relationship between the competency of administrators and the effectiveness of educational institutions under Saraburi Primary Educational Service Area Office 1. The sample group consisted of 276 educational institution administrators and teachers in schools under the Saraburi Primary Educational Service Area Office, Area 1, obtained using a proportional stratified random sampling method. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. And the relationship was analyzed using the Pearson correlation coefficient. The results of the research found that the competency of school administrators under the Saraburi Educational Service Area Office 1 was at a high level. The effectiveness of educational institutions under the Saraburi Educational Service Area Office, Area 1 is at a high level. And when analyzing the relationship between administrators' competency and the effectiveness of educational institutions under the Saraburi Primary Educational Service Area Office, Area 1, there was a high and positive relationship ($r = 0.740$) with statistical significance. Level .01

Keywords: Competency of educational institution administrators, Effectiveness of the educational institution, Saraburi Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

การพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สมรรถนะเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งแมคเคลแลนด์ [1] ได้กล่าวว่า สมรรถนะ เป็นบุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายใต้ปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้น สร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนเองรับผิดชอบ ประกอบด้วย 1) ทักษะ (Skill) 2) ความรู้ (Knowledge) 3) ทศคติ ค่านิยมและความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเอง (Self - Concept) 4) บุคลิกประจำตัวบุคคล (Trait) และ 5) แรงจูงใจหรือแรงขับภายใน (Motive) ขณะเดียวกัน เฮลริเกล, แจ็คสัน และสโลคัม [2] กล่าวว่าสมรรถนะเป็นองค์ประกอบของความรู้ทักษะ พฤติกรรม และคุณลักษณะที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้กำหนดสมรรถนะของผู้บริหาร ได้แก่ 1) สมรรถนะในการสื่อสาร 2) สมรรถนะในการวางแผนและการบริหารจัดการ 3) สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม 4) สมรรถนะในการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ 5) สมรรถนะในการตระหนักรู้โลกาภิวัตน์ และ 6) สมรรถนะในการบริหารตนเอง ดังนั้นสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นเครื่องชี้วัดสำคัญที่สามารถดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพผลมากน้อยเพียงใด

จากการศึกษาเอกสารรายงานวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอยู่ในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05. เนื่องจากสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ และแนวทางการพัฒนาสถานศึกษามีความทันสมัยและสร้างสรรค์สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 [3] สอดคล้องกับ กัญญาณิชรุฑ์ ขุนประดิษฐ์ [4] กล่าวว่าได้ว่าสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรม ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01. เนื่องจากสมรรถนะของผู้บริหารมีความจำเป็นและสำคัญในการนำพาองค์กรหรือโรงเรียนไปยังเป้าหมายขององค์กรโดยเริ่มจากการมีคุณธรรมจริยธรรมทั้งตัวผู้บริหารเองและผู้ใต้บังคับบัญชา มีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา ให้ความสำคัญกับองค์กร และการปฏิบัติงานอย่างซื่อตรง มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย เพื่อนำพาองค์กรไปยังเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า สมรรถนะของผู้บริหารมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งในด้านของการพัฒนาคุณภาพครูผู้สอน ผู้เรียน และสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยมุ่งหวังผลการศึกษานี้จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 และพื้นที่อื่น ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรีเขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

3. เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 276 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 92 คน และครูผู้สอน จำนวน 184 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่วิจัย

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

ขอบเขตด้านเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2566 - เดือนมกราคม พ.ศ. 2567

ทบทวนวรรณกรรม

สมรรถนะของผู้บริหาร

แมคคัสแลนด์ [1] ให้ความหมายคำว่า “สมรรถนะ” ว่า หมายถึง “คุณลักษณะที่ ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคลซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ สเปนเซอร์ และสเปนเซอร์ [5] ได้ให้นิยามคำว่าสมรรถนะ หมายถึง บุคลิกที่สำคัญในความแตกต่างของบุคคล ซึ่งเป็นเหตุหลักที่ส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือปฏิบัติงานได้ผลดีเยี่ยม

อานนท์ ศักดิ์วีระวิทย์ [6] ได้สรุปคำนิยามของสมรรถนะว่าหมายถึงคุณลักษณะของบุคคล ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณสมบัติต่างๆ อันได้แก่ ค่านิยม จริยธรรม บุคลิกภาพ คุณลักษณะทางกายภาพ และอื่นๆ ที่ความจำเป็นและสอดคล้องกับความเหมาะสมกับองค์การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องสามารถจำแนกได้ว่าผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานได้ต้องมีคุณลักษณะเด่น ๆ อะไรบ้างหรือถ้าขาดคุณลักษณะบางประการก็จะเป็นสาเหตุที่ทำให้งานไม่ประสบความสำเร็จ เป็นต้น

ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหาร โดยได้กำหนดสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ไว้ 5 สมรรถนะ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีเพื่อให้กระบวนการดำเนินงาน การบริหารงานในสถานศึกษาเกิดการ พัฒนา และมีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา ดังนี้ คือ 1) เป็นผู้บริหารที่ทำงานอย่างมุ่งมั่นสัมฤทธิ์ 2) การพัฒนาตนเอง 3) การสื่อสารและการจูงใจ 4) การทำงานเป็นทีม 5) การวางแผนและการบริหารจัดการ [7 - 10]

ประสิทธิผลของสถานศึกษา

ยวดี ประทุม [11] ได้กล่าวถึง ประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการทำงาน โดยพิจารณาจากความสามารถของโรงเรียนในการจัดการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สังคม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมี

ความสุข โรงเรียนสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้สำเร็จลุล่วง และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้

ฮอย และมิสเกล [12] ได้ให้ความหมายไว้ว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน หมายถึง การที่โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องบีบบังคับได้

ประสิทธิผลมีความสำคัญต่อองค์กรดังนี้ [13] 1) ช่วยตรวจสอบวัตถุประสงค์กับการจัดตั้งสถานศึกษา 2) ประเมินผลการดำเนินงานกับแผนงานที่กำหนด และ 3) ประเมินผลสำเร็จกับวัตถุประสงค์

ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยได้กำหนดประสิทธิผลของสถานศึกษาไว้ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน 2) ความพึงพอใจในการทำงานของครู 3) ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู 4) ความสามารถในการ จัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และ 5) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากกระทบ ทั้งภายในและภายนอก [3, 14, 15 16, 17, 18]

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่างวิจัย

ประชากรเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 276 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 92 คน และครูผู้สอน จำนวน 184 คน

เครื่องมือวิจัย

ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะการตอบแบบเลือกตอบ (Check – List) จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามโดยใช้เกณฑ์การวัดค่าคะแนนตาม Liker Scale ประกอบด้วย ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ จำนวน 7 ข้อ ด้านการพัฒนาตนเอง จำนวน 9 ข้อ ด้านการสื่อสารและการจูงใจ จำนวน 6 ข้อ ด้านการทำงานเป็นทีม จำนวน 9 ข้อ และด้านการวางแผนและการบริหารจัดการ จำนวน 6 ข้อ และตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามโดยใช้เกณฑ์การวัดค่าคะแนนตาม Liker Scale ประกอบด้วย ด้านความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน จำนวน 11 ข้อ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของผู้สอน จำนวน 9 ข้อ ด้านความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู จำนวน 5 ข้อ ด้านความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 5 ข้อ และด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากกระทบทั้งภายในและภายนอก จำนวน 5 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลของสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และ ประสบการณ์การทำงาน

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	124	44.93
1.2 หญิง	152	55.07
รวม	276	100.00
2. ระดับการศึกษา		
2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	10	3.62
2.2 ปริญญาตรี	111	40.22
2.3 ปริญญาโท	155	56.16
รวม	276	100.00
3. ตำแหน่ง		
3.1 ผู้บริหารโรงเรียน	46	16.67
3.2 ครูผู้สอน	230	83.33
รวม	276	100.00
4. ประสบการณ์การทำงาน		
4.1 ระหว่าง 1-5 ปี	39	14.13
4.2 ระหว่าง 6-10 ปี	90	32.61
4.3 ระหว่าง 11-15 ปี	74	26.81
4.4 ระหว่าง 16-20 ปี	36	13.04
4.5 21 ปีขึ้นไป	37	13.41
รวม	276	100.00

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.07 มีการศึกษาในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 56.1 ตำแหน่งเป็นครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 83.33 และมีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.61

ตารางที่ 2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	3.93	0.77	มาก	4
2. ด้านการพัฒนาตนเอง	4.02	0.75	มาก	2
3. ด้านการสื่อสารและการจูงใจ	4.04	0.74	มาก	1
4. ด้านการทำงานเป็นทีม	3.89	0.77	มาก	5
5. ด้านการวางแผนและการบริหารจัดการ	3.95	0.75	มาก	3
รวม	3.96	0.72	มาก	-

จากตารางที่ 2 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.72) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีสมรรถนะของผู้บริหารในระดับมากที่สุดด้าน เรียงลำดับ ได้แก่ ด้านการสื่อสารและการจูงใจ รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการวางแผนและการบริหารจัดการ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และด้านการทำงานเป็นทีม

ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน	4.27	0.57	มาก	3
2. ด้านความพึงพอใจในการทำงานของผู้สอน	4.30	0.60	มาก	1
3. ด้านความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู	4.12	0.68	มาก	4
4. ด้านความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ	4.30	0.60	มาก	1
5. ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากกระทบทั้งภายในและภายนอก	4.28	0.59	มาก	2
รวม	4.25	0.56	มาก	-

จากตารางที่ 3 ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.56) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีประสิทธิผลในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับ ได้แก่ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของผู้สอน และด้านความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากกระทบทั้งภายในและภายนอก ด้านความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน และด้านความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู

ตารางที่ 4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

สมรรถนะของผู้บริหาร	ประสิทธิผลของสถานศึกษา	
	R	p-value
การมุ่งผลสัมฤทธิ์	0.562*	0.000
การพัฒนาตนเอง	0.579*	0.000
การสื่อสารและการจูงใจ	0.612*	0.000
การทำงานเป็นทีม	0.727*	0.000
การวางแผนและการบริหารจัดการ	0.659*	0.000
รวม	0.740*	0.000

** p-value < .01

จากตารางที่ 4 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ในภาพรวมในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=0.740$) โดยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษามากที่สุด คือ การทำงานเป็นทีม รองลงมา คือ การวางแผนและการบริหารจัดการ การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาตนเอง และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ความเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ๑ ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ซึ่งอธิบายได้ว่า คุณลักษณะที่สำคัญดังกล่าว มีอยู่ในระดับมากในตัวผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ๑ กล่าวคือ มีผู้บริหารมีลักษณะเด่นในเรื่องของความรู้ ความเข้าใจในการวางแผนงานให้สอดคล้องกับนโยบายและภารกิจ การเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีและเทคนิควิธีการในการสื่อสารได้เหมาะสม สามารถทำงานภายใต้แรงกดดันต่างๆ สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน สามารถกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งคาดว่าจะช่วยให้กระบวนการดำเนินงาน การบริหารงานในสถานศึกษาเกิดการพัฒนา และมีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอยู่ในเกณฑ์ที่ดีได้ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ เฮลริเกล, แจ็คสัน และสโกลด์ม [2] ซึ่งได้กล่าวถึงสมรรถนะของผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการ สื่อสารและการจูงใจ การวางแผนและการบริหารจัดการ การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ การปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ และความสามารถของผู้บริหารในการปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์

จากการวิเคราะห์ความเห็นต่อระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ๑ ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ๑ อยู่ในระดับมาก ซึ่งอธิบายได้ว่า การบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ๑ อยู่ในเกณฑ์ที่ดี โดยมีประสิทธิผลที่เด่นชัดในเรื่องของนักเรียนระดับชั้นสูงสุดของโรงเรียนเรียนจบตามหลักเกณฑ์ของหลักสูตร มีการพิจารณาความดีความชอบของครูด้วยความยุติธรรม ผู้บริหารและครูนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาช่วยในการบริหารจัดการและพัฒนาการเรียนการสอน การจัดโครงสร้างองค์กรและบริหารงานของผู้บริหารเป็นไปอย่างมีระบบ และสามารถจัดการเรียนการสอนให้เข้ากับหลักสูตรได้ อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สกีเรนส์ [19] ซึ่งประสิทธิผลดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงระดับการบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วประสิทธิผลโรงเรียนเป็นการรวมกันของมิติหรือเงื่อนไขต่างๆ ในการดำเนินการเพิ่มประสิทธิผลการศึกษาซึ่งมุ่งเน้นไปที่ความพยายามของโรงเรียนในการปรับปรุงสถานการณ์ของโรงเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และสอดคล้องกับ ฮอย และมิสเกล [12] ที่กล่าวถึงประสิทธิผลของโรงเรียน คือสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ถูกบีบบังคับได้ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ๑ ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.740 ซึ่งอธิบายได้ว่า ถ้าสมรรถนะของผู้บริหารมีมากขึ้นทั้งในด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ การพัฒนาตนเอง การสื่อสารและการจูงใจ การทำงานเป็นทีม และการวางแผนและการบริหารจัดการ ย่อมส่งผลให้ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ๑ ปรับตัวดีขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษานี้ของ [6] ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต ๑ พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต ๑ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง และสอดคล้องกับรายงานการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากระบี่ ของ เรือนเพชร เต็กลี และจรัส อติวิทยากรณ์ [20] พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสมรรถนะผู้บริหารเรียงตามลำดับ คือ การพัฒนา ศักยภาพบุคลากร รองลงมา คือ การทำงานเป็นทีม การมุ่งผลสัมฤทธิ์ และการสื่อสารและจูงใจ ตามลำดับ

สรุปผล

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสกลนคร เขต 1 ในภาพรวม และทุกด้าน อยู่ในระดับมาก และประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 ในภาพรวมและทุกด้าน อยู่ในระดับมาก

สมรรถนะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในภาพรวมในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05. เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในภาพรวม มาก ที่สุด คือ การทำงานเป็นทีม รองลงมา คือ การวางแผนและการบริหารจัดการ การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนา ตนเอง และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาสมรรถนะต่างๆ ในเรื่องของการเพิ่มเป้าหมายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน พัฒนาระบบขั้นตอนและวิธีการทำงานเพื่อให้ได้ผลงานที่โดดเด่น การพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาสมรรถนะต่างๆ ในเรื่องของความกระตือรือร้นและมีแรงจูงใจในการ ทำงาน ความสามารถแบ่งเวลาการทำงานและเวลาส่วนตัวให้เหมาะสม การตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และความ รับผิดชอบต่องาน รวมถึงยอมรับในจุดด้อยและนำไปแก้ไขปรับปรุงพร้อมทั้งสามารถพัฒนาจุดเด่นที่มีอยู่ให้ดีขึ้น และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนงานเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาสมรรถนะต่างๆ ในเรื่องของการสื่อสารและเขียนสื่อความหมายได้ อย่างชัดเจน ถูกต้องและเหมาะสม ความสามารถพูดจูงใจและโน้มน้าวให้ผู้เกี่ยวข้องยอมรับและคล้อยตาม และ ความสามารถแสดงออกด้วยกิริยาท่าทางและน้ำเสียงที่เหมาะสมกับบุคคล เวลาและสถานการณ์ต่างๆ

4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาสมรรถนะต่างๆ ในเรื่องของการให้เกียรติ ยกย่องชมเชย ให้กำลังใจแก่ เพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม ความสามารถในการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ความสามารถกำหนด เป้าหมาย บทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของทีมได้อย่างชัดเจน การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ปฏิบัติตนเป็น ผู้นำและผู้ตามได้อย่างเหมาะสม และความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และกลุ่มคนที่หลากหลายได้ดี

5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาสมรรถนะต่างๆ ในเรื่องของการสื่อสารสาเหตุของปัญหาและแนว ทางแก้ไข ความสามารถวิเคราะห์เพื่อการวางแผนและกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ความสามารถมอบหมาย งานตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล และความสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาเปรียบเทียบความเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา กับครูผู้สอนในโรงเรียน ที่มีต่อสมรรถนะ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2. ควรศึกษาผลกระทบของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

3. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 เช่น ปัจจัยการบริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านผู้เรียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] McClelland, David C. (1 9 9 9) . **Identifying Competencies with Behavioral-event interviews.** Psychological Science, 9(5), 331-339.
- [2] Hellriegel, D., Jackson, S.E., & Slocum, J.W. (2005) **Management: A Competency-Based Approach.** (10th ed). Singapore: Thomson South-Western.
- [3] ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง. (2557). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย . วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- [4] กัญญาณิชรุฑ์ ขุนประดิษฐ์.(2562). สมรรถนะหลักของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- [5] Spencer, L. M. & Spencer, S. M. .(1993) **Competency at work: Model for superior performance.** New York: Wiley.
- [6] อานนท์ ศักดิ์วีระวิชัย . (2547) .แนวความคิดเรื่องสมรรถนะ **Competency: เรื่องเก่าที่เรายังหลงทาง.** จุฬาลงกรณ์วารสาร. (64)16, กรกฎาคม2547 กันยายน-, .78-57
- [7] อัญชลีภรณ์ คำภีระ .(2564) .สมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [8] ขวัญชนก แซ่ไคว้ .(2565) .ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [9] วัชพงษ์ อู่ยงค์.(2561) . สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20.วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- [10] ดารافر เชยเดือน. (2560). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

- [11] ยุวดี ประทุม .(2559) .ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [12] Hoy, W.K. and Miskel, C.G. .(1991) **Educational Administration: Theory Research and Practice:** 4thed. New York: Harper Collins.
- [13] ปรีชา พันธุ์สีดา. (2559). รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานเชิงบูรณาการในจังหวัดอุดรธานี .วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- [14] วาสนา วงษ์ชาติ .(2565) .ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา .นครราชสีมา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครราชสีมา.
- [15] วัชรพงศ์ ทศนบรรจง .(2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม.วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- [16] พัชรพร ร่วมรักษ์ .(2559) .การวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [17] ทิพวรรณ สำเภาแก้ว. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- [18] วริศรา อรุณกิตติพร .(2561) .ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [19] Scheerens, J. (2012). **The use of theory in school effectiveness research revisited.** School Effectiveness and School Improvement, 24(1): 1-38.
- [20] เรือนเพชร เต็กสี และจรัส อติวิทยากรณ์ .(2561) .ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. การประชุมวิชาการระดับชาติ “วลัยลักษณ์วิจัย” ครั้งที่ 10 วันที่ 27-28 มีนาคม 2561.